

اوباما رفت، نتانیاهو نفس راحت کشید

۸ سال پر تنش روابط واشنگتن - تل آویو در سه اپیزود

■ **ندانظری/** هر قدر روابط بنیامین نتانیاهو با باراک اوباما پرتنش بود و هر از گاهی رئیس جمهوری سیاه پوست ایالات متحده را از تیغ انتقادهای خود بی نصیب نمی گذاشت، روابط اوباما دونالد ترامپ مبتنی بر شیفته‌گی و احترام است. پیام‌های او و رئیس جمهوری تاجر آمریکا به یکدیگر گواه این امر است.

■ پیام تبریک بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی به دونالد ترامپ، رئیس جمهوری آمریکا؛ «دوست من، رئیس جمهوری منتخب، تبریک می‌گویم که به‌عنوان رئیس جمهوری آمریکا انتخاب شدید. شما دوست بزرگ اسرائیل هستید و سال‌هاست حمایت خود [از اسرائیل] را مدام اعلام می‌کنید. من عمیقاً سپاسگزارم. منتظر همکاری با شما برای توسعه امنیت، صلح و موفقیت هستم. خداوند اسرائیل را حفظ کند، خداوند آمریکا را حفظ کند، خداوند اتحاد دیرینه ما را حفظ کند.»

■ نتانیاهو در دیدار با خاخام‌های یهودی الترا ارتودکس: «یک معجزه بزرگ رخ داد که روزگار سخت ما در آمریکا به سر رسید. حالا رئیس جمهوری جدید [ترامپ] انتخاب شده و ما باید دعا کنیم که او

■ **ندا آکیش/** بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی، از معدود مقاماتی بود که پس از انتخابات ریاست جمهوری ۸ نوامبر ۲۰۱۶ آمریکا و پیروزی دونالد ترامپ در این انتخابات، برخلاف اکثر قریب به اتفاق رهبران جهان، ابراز خوشحالی کرد و از اینکه دوره ریاست جمهوری باراک اوباما به پایان رسیده بود، نفس راحتی کشید. اگرچه رژیم صهیونیستی یکی از متحدان دیرینه و مهم آمریکا است. اما در دوره ریاست جمهوری اوباما بویژه در سال‌ها و ماه‌های اخیر روابط نتانیاهو و اوباما به سردی گراییده بود و واشنگتن و تل آویو اگرچه در ظاهر می‌کوشیدند و نامود کنند که روابط شان مانند گذشته خوب است اما نه اوباما و نه نتانیاهو قادر به مخفی کردن مکنونات قلبی خود نسبت به یکدیگر نبودند و هر از گاهی اختلافات این دو علنی می‌شد. نقطه عطف اختلاف نظرهای اوباما و نتانیاهو در واقع اختلاف نظر ایدئولوژیک آنها بر سر مسائلی نظیر حل مناقشه رژیم صهیونیستی - فلسطین، توافق هسته‌ای ایران و شهرک‌سازی‌ها بود.

■ **اپیزود اول؛** اوباما که حل مناقشه رژیم صهیونیستی - فلسطین را یکی از اولویت‌های دولت خود قرار داده بود و بلافاصله پس از ورود به کاخ سفید در صدد ایجاد صلح بین دو طرف بر آمد، از همان ابتدا نتانیاهو را ترغیب می‌کرد،

صلح گرفته بود و پس از دیدار با اوباما در نشست خبری مشترکی که با او در واشنگتن داشت، رسماً با به کار بردن عبارت «صلح بر مبنای توهمات» همچنین با بیان این جمله که «اجازه بازگشت آوارگان فلسطینی را به سرزمین‌های اشغالی نمی‌دهم»، میخ آخر را بر تابوت مذاکرات صلح زد.

او در این کنفرانس خبری مشترک گفت: «همه می‌دانند، این اتفاق [صلح] رخ نخواهد داد و الان زمان آن رسیده تا صراحتاً به فلسطینی‌ها بگویم «صلح» در کار نخواهد بود.»

ظاهراً دیدار و گفت‌وگوی اوباما و نتانیاهو پرتنش شده بود زیرا در این کنفرانس خبری هم اوباما و هم نتانیاهو آشکارا نشان دادند که اختلاف نظرهای جدی دارند و صحبت‌هایشان درباره صلح به بن بست رسیده است زیرا اوباما هم گفت: «بدیهی است که اختلاف نظرهایی بین ما هم در رفتار و هم در گفتار وجود دارد و این اتفاق بین دوستان می‌افتد.»

■ **اپیزود دوم؛** پس از آن، دولت اوباما اعلام کرد، حاضر است بر سر مسائل هسته‌ای در قالب گروه ۵+۱ با ایران مذاکرات مستقیم داشته باشد. این مذاکرات دو ساله در نهایت به توافق هسته‌ای

بین ایران و ۶ کشور قدرتمند جهان انجامید اما نتانیاهو بشدت مخالف توافق هسته‌ای با ایران بود و پیشتر گفته بود: «بدترین خطری که با آن روبرو هستیم، این است که ایران ظرفیت‌های نظامی هسته‌ای خود را افزایش دهد.» پس از توافق هسته‌ای نیز نتانیاهو این توافق را «یک اشتباه تاریخی» خواند و در سال ۲۰۱۵ در نشستی که با اعضای کنگره آمریکا در صحن کنگره داشت و البته یک نشست بدون هماهنگی با کاخ سفید

بود، رسماً از اوباما به خاطر توافق هسته‌ای با ایران انتقاد کرد و گفت: «این یک توافق بد است، یک توافق خیلی بد.»

■ **اپیزود سوم؛** اگرچه توافق هسته‌ای آمریکا با ایران و توقف مذاکرات صلح خاورمیانه آنقدر حائز اهمیت بودند که روابط اوباما - نتانیاهو را به پایین‌ترین سطح برسانند اما اوباما که به نظر می‌رسید، در ۸ سال دوره ریاست جمهوری خود به خاطر سیاست‌های کلی و تغییرناپذیر آمریکا، در قبال عملکرد نتانیاهو سعه صدر به خرج داده و خویشتنداری کرده است، در واپسین روزهای حضورش در کاخ سفید آخرین ضربه را به دولت رژیم صهیونیستی زد و در جلسه شورای امنیت سازمان ملل به قطعنامه علیه شهرک‌سازی‌های رژیم صهیونیستی در کرانه باختری در اقدامی سنت‌شکنانه به جای آنکه از حق و توتو خود استفاده کند، رأی ممتنع داد و قطعنامه با ۱۴ رأی موافق و یک رأی ممتنع آمریکا به تصویب رسید. به موجب این قطعنامه رژیم صهیونیستی باید «بلافاصله و به طور تمام و کمال شهرک‌سازی‌ها را در اراضی اشغالی فلسطین متوقف کند.» همچنین در این قطعنامه ساخت و سازهای اسرائیل در قلمرو فلسطینیان «نقض آشکار» قوانین بین‌المللی قلمداد شده است. نتانیاهو که از این اقدام آمریکا خشمگین شده بود، وعده داد که به مفاد قطعنامه عمل نمی‌کند و دولت اوباما را متهم کرد، بر خلاف سیاست آمریکا در خاورمیانه تصویب این قطعنامه را مهندسی کرده است. البته دولت اوباما چنین اتهامی را نپذیرفت و سخنگوی وقت وزارت خارجه آمریکا گفت: «این اعداد درست نیست. این اظهارات که قطعنامه علیه اسرائیل از پیش طراحی شده بوده، درست نیست.»

در دوره ریاست جمهوری اوباما واشنگتن و تل آویو اگرچه در ظاهر می‌کوشیدند و نامود کنند که روابط شان مانند گذشته خوب است اما نه اوباما و نه نتانیاهو قادر به مخفی کردن مکنونات قلبی خود نسبت به یکدیگر نبودند

عکس: Reuters

شهرک‌سازی‌ها در کرانه باختری را متوقف کند و به جای فعالیت در بخش شهرک‌سازی‌ها، در مسیر راه حل دو کشور کام بردارد.

اوباما در ماه مه ۲۰۰۹ در کنفرانس خبری مشترکی که با نتانیاهو در واشنگتن داشت، تأکید کرد: «شهرک‌سازی‌ها باید متوقف شود تا بتوانیم اقدام‌های مؤثر انجام دهیم. این یک مسأله دشوار است. من درک می‌کنم اما متوقف شهرک‌سازی‌ها مهم است و باید اجرایی شود.»

وی در آن زمان همچنین تأکید کرد: «حل این مناقشه یک فرصت تاریخی» برای جایگاه نتانیاهو به‌عنوان نخست‌وزیر اسرائیل است و نتانیاهو باید در این زمینه اقدامی جدی داشته باشد.»

نتانیاهو در آن زمان پاسخ داد: ما آماده هستیم به سهم خود به مذاکرات کمک کنیم و امیدواریم فلسطینی‌ها هم بخوبی سهم خود را ایفا کنند.

اصرارهای اوباما برای توقف شهرک‌سازی‌ها در نهایت نتانیاهو را وادار کرد یک وقفه ۱۰ ماهه در شهرک‌سازی‌ها ایجاد کنند. در واقع بیشترین ژست سیاسی بود و پس از پایان دوره ۱۰ ماهه، او حاضر به تمدید توقف شهرک‌سازی‌ها نشد. در حالی که هم دولت اوباما و هم فلسطینی‌ها خواستار ادامه دار شدن توقف شهرک‌سازی‌ها بودند.

در سال ۲۰۱۱ بار دیگر نتانیاهو در کاخ سفید با اوباما دیدار کرد تا درباره مذاکرات صلح با اوباما و تبادل نظر کند. این دیدار در حالی انجام شده بود که نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی از قبل تصمیم خود را درباره برهم زدن مذاکرات

برای یهودی‌ها و اسرائیلی‌ها خوب باشد.» نتانیاهو در واکنش به تصمیم ترامپ مبنی بر کشیدن دیوار در مرز مکزیک و آمریکا: «رئیس جمهوری ترامپ تصمیم درستی گرفته است. من یک دیوار در طول مرز جنوبی اسرائیل کشیدم و این کار تمام مهاجرت‌های غیر قانونی را متوقف کرد. این یک موفقیت بزرگ است. این یک ایده بزرگ است.»

پاسخ ترامپ به ابراز ارادت‌های نتانیاهو

ترامپ در ماه سپتامبر در دیداری که با نتانیاهو در نیویورک داشت: «بیت المقدس را به‌عنوان پایتخت غیر قابل تفکیک اسرائیل به رسمیت می‌شناسیم.»

ترامپ دو روز پس از اینکه رسماً وارد کاخ سفید شد، با نتانیاهو به صورت تلفنی گفت‌وگو و این گفت‌وگوی تلفنی را «بسیار خوب» توصیف کرد. همچنین به نظر می‌رسد بیانیه سیاسی ترامپ که قبل از انتخابات آمریکا منتشر شد، توسط شخص نتانیاهو نوشته شده باشد زیرا در این بیانیه اجرای راه حل دو کشور «غیر ممکن» تلقی شده، رهبری فلسطین تروریسم معرفی شده و ادعا شده است که رهبری فلسطین به کودکان «تفر از اسرائیل و یهودی‌ها» را آموزش می‌دهد. در این بیانیه آمده است «عبارت اسرائیل اشغالگر است؛ غلط است و باید رد شود.»